

Editorial

Pagpaniplang ang deklarasyon nga SOMO ni GMA!

Isa ka daku nga pagpaniplang sa panahon sining paskwa ang pagdeklarar ni Gloria Macapagal Arroyo sang “suspension of military operation” (SOMO ukon pagpauntat sang mga operasyon militar) nga maumpisa sa Disyembre 10 asta Enero 6 sang masunod nga tuig.

Ini bangud nagapadayon ang lapnagon sa nga paglunsar sang operasyon militar sa kaumhan sa Panay sa inadlaw nga maepekto na ang SOMO. Ini labi na sa Nabagatnang kag Sentral nga bahin sang isla. May mga operasyon man sa naaminhang Antique kag bahin sang nasidlangan sang Capiz sining nagligad.

Wala ginbuy-an sang bilog nga batalyon sang 12th Infantry Battalion (IB) sang Philippine Army (PA) ang Sentral Panay sa masobra na duha ka tuig nga walay untat nga atake kontra sa rebolusyonaryong kahublagan kag pumuluyo. Ini sa kabaryuhanan sang Tapaz, Jamindan, Dumalag, Sigma, Mambusao, (Capiz); Calinog kag Lambunao, (Iloilo).

Sa panahon nga gindeklarar ni GMA ang SOMO, nagaluntad ang panibag-o subong nga kasingkion sang atake ang kaaway sa Nabagatnang Panay. Sa nagligad nga lima ka bulan halin sang Agosto asta sa subong, ara ang madamuan nga deployment kag militarisasyon sa nabagatnan nga Iloilo kag Antique.

Diri subong nadeploy ang duha ka batalyon—ang 47th IB-PA kag Provisional Infantry Battalion (PIB) upod ang mga elemento

sang Reengineered Special Operations Team (RSOT) kag Scout Rangers sa idalum sang 3rd Infantry Division - PA.

Komon nga ginahimo sang pasistang militar ang operasyon pang-istrayk, combat clearing, RSOT kag pagpaniplang sa ila padihut nga pagpulong-pulong, shiatzu, patigayon sang kasal kag iban nga pakuno-kuno nga proyekto, maitom nga propaganda paagi sa teatro/drama-drama kag pagpaggwa sang talan-awon sa *video*.

Apang ang ila pagpakuno-kuno kag pagpaniplang indi makatabon sa pagpangkugmat nila sa pumuluyo. Dala sang militarisasyon ang kakugmat sa adlaw kag gab-i. Amo man ang pagluntad sang mga kaso sang paglapak sang tawhanon nga kinamatarung kag paglapas sang militar sa internasyunal nga tawhanon nga mga layi.

Wala sang unod ang deklarasyon nga SOMO ni GMA. Napamatud-an na sa madamo nga kahigayunan sang

nagligad asta subong. Militarisasyon ang sabat ni GMA sa problema sa duta kag kabuhian nga amo ang ginademanda sang pumuluyo.

Ang indi mag-untat ang mga pumuluyo sa pagpangita sang solusyon sa problema nga ila ginaantus. Batuan nila ang militarisasyon sang rehimen kag sukton sang mahal ang rehimen sa mga krimen sini. Magapadayon ang ila mga paghimakas agud paslawon kag tapuson na ang nahamulag nga paghari sang gubyrerno ni GMA. **DD**

Pahayag angot sa ceasefire

Komiteng Tagpatuman

National Democratic Front of the Philippines

Disyembre 8, 2003

Para itib-ong ang negosasyon para sa kalinong sa tunga sang National Democratic Front of the Philippines (NDFP) kag sang Gubyerno sang Republika sang Pilipinas (GRP) sa balayon sang *The Hague Declaration*, ginapahayag namon sa tanan nga kumand kag unit sang Bag-ong Hangaway sang Banwa (BHB) kag sa milisya sang pumuluyo ang mandu sa pag-ceasefire (temporaryo nga pag-untat sang opensiba nga aksyon) halin sa tungang gab-i sang Disyembre 20 tubtob Enero 4, 2004. Ini ipatuman sa kondisyon nga ang GRP magamandu sa iya militar, pulis, paramilitar kag iban pa nga di-regular nga pwersa sang separado apang kadungan nga ceasefire sa mga inadlaw nga sakup sang amon mandu nga ceasefire.

Santo sa amon pahayag sa ceasefire, tanan nga kumand kag yunit sang BHB mag-untat sang opensiba nga operasyon batuk sa armado nga yunit kag tinawo sang Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP), paramilitar kag iban pa nga di-regular nga pwersa sang GRP. Ang BHB indi napaidalum sa ceasefire antes kag pagkatapos sang inadlaw nga sakup sang ini nga mandu.

Samtang ginapatuman ang ceasefire, mangin dependsiba ang

modo sang paghulag sang tanan nga kumand kag yunit sang BHB sa istrategiko kag taktikal nga lebel apang mangin mabinantayon ang mga ini batok sa ano man nga paglusob sa teritoryo sang demokratiko nga gobyerno sang pumuluyo, pagpaniktik ukon opensiba nga operasyon sang mga armado nga pwersa sang GRP, upod na ang AFP, PNP, paramilitar kag iban nga di-regular nga pwersa.

Atubangon sang aktibo nga pagpangapin sa kaugalingon ang ano man nga opensiba nga aksyon sang kaaway pero ang nagakaigo nga kumand sang BHB pwede makadesisyon nga magpatuman sang

nagliligad, liwat-liwat nga ginlapas sang AFP, PNP, paramilitar kag iban pa nga di-regular nga pwersa sang GRP ang mga ginkasugtan nga ceasefire sa balibad sang “pagpatuman sang layi” kag “pagpangapin sa kalinong kag katawhay.”

Ginamanduan ang tanan nga kumand kag yunit sang BHB kag milisya sang pumuluyo nga bantayan ang tanan nga opensiba nga aksyon ukon paghulag sang armado nga pwersa sang kaaway kag ipaabot ini sa nagakaigo nga organo sang BHB, Partido Komunista sang Pilipinas kag NDFP. Para ini sa pagkuha sang sige-sige, napanahon kag insakto nga

opensiba nga aksyon para mapaslaw ang ano man nga nahimo ukon nagahana nga atake sang kaaway, paglagas sa nag-atake ukon pagpina sa ila kag ila kahimbon.

Dumdumon nga sang

inpormasyon sang negotiating panel (grupo nga naga-atubang sa representante sang GRP sa negosasyon pangkalinungan) sang NDFP angut sa pagsunod ukon paglapas sa ginkasugtan nga

ceasefire.

Indi pag-arestuhon kag silutan ang mga opisyal kag tinawo sang AFP kag PNP nga wala sang mabug-at nga salabton maluwas nga katapu sila sang armado nga yunit. Bilang indibidwal, tugutan sila nga makasulod sa teritoryo sang gobyerno sang pumuluo para makabisita sa ila kaparyentehan kag kaabyanan.

Ginpaguwa ang kabilugan nga mandu sa ceasefire para sa tawhanon nga basehan kag para makaobserbar ang mga kumand, yunit kag tinawo sang nagagyera nga pwersa sang GRP kag NDFP sang naandan na nga kahiwatan tagsa ka Disyembre sa sakup sang ceasefire.

Ginalauman nga ang amon nga tikang kag ang kasugtanan sa ceasefire makabulig tib-ong sang pungsudnon nga soberanya kag sang kahustuhan sang mga nakasugtan sa negosasyon angot sa kalinong, paghilway sang detinido politikal nga ara sa kamot sang GRP, pagpatuman sang Kumprehensibo nga Kasugtanan angot sa Pagrespeto sang Tawhanon nga Kinamatarung kag Internasyunal nga Tawhanon nga Layi kag pagtukod sang Joint Monitoring Committee, paghiwat sang masunod nga pormal nga storyahanay sa Enero 2004 kag sang pagpadasig sang negosasyon angot sa sosyal kag pang-ekonomiya nga reporma.

Gusto namon ipakita sa pumuluyong Pilipino nga sa malawig nga panahon, ang Rehimeng Macapagal-Arroyo amo ang naga-upang sa negosasyon pangkalinungan sa tunga sang GRP kag NDFP paagi sa pagpasidungog sa mapintas nga taglapas sang tawhanon nga kinamatarung nga si Col. Rodolfo Aguinaldo, paagi sa paghimbong sa gobyernong US sa pagtamay kag pagpaninguha nga pakalainon kag paguwaon nga “terorista” ang Partido Komunista sang Pilipinas, BHB, kag sang puno nga konsultant politikal sang NDFP kag sa pagdemanda sang pagtipyok sang rebolusyonaryo nga pwersa kag sang pumuluyo.

*Komite Sentral
Partido Komunista sang Pilipinas*

*Pungsudnon nga Istay Militar
Bag-ong Hangaway sang Banwa*

*Pungsudnon nga Komiteng Tagpatuman
National Democratic Front of the Philippines*

Paglapak sang Tawhanon nga Kinamatarung kag Paglapas sa Internasyunal nga Tawhanon nga mga Layi

Halin pa sang Agosto sining tuig tubtub subong, nagasingki ang militarisasyon sa Nabagatnang Panay. Sa paglunsar sang militar sang deployment sang ila pwersa kag malaparan nga mga operasyon, may nareport nga mga kaso sang paglapas sa mga Layi sa Tawhanon nga Kinamatarung kag Internasyunal nga Tawhanon nga Layi ukon *International Humanitarian Laws*.

Nakomiter ini sang Provisional Infantry Battalion (PIB), 47th IBPA upod ang mga elemento sang Re-engineered Special Operations Team (RSOT) kag Scout Rangers sa idalum sang 3rd Infantry Division sang Philippine Army (PA).

Pila sini ang mga masunod:

- Disyembre 11: Isa ka adlaw matapos ang Human Rights Day, isa ka trak sang militar nga ginpamunuan nanday Balboa kag Lt. Vigo sang 32nd Division Reconnaissance Coy sa idalum sang PIB, ang nagkadto sa barangay Anilawan, Igbaras. Ginpangita ang Secretary General sang Alyansa sang mga Mangunguma sa Igbaras (AMI) kag ginpahug dungan sa pagkompronta angut sa ginhiwat nga rali sa amo nga banwa. Disyembre 10, adlaw sang Tawhanon nga Kinamatarung kag pagdeklarar ni GMA sang SOMO: Sa pagpamuno ni Lt. Vigo, makahas nila nga ginharas malinong nga rali sang 150 ka mangunguma sa poblasyon sang Igbaras, sa pagpamuno sang AMI. Hungod nga ginpalibutan sang nakapanapot-sibilyan nga mga militar ang mga raliyista gamit ang ila salakyan kag motor kag isa-isa nga ginkuhaan sang retrato ang mga lideres. Bastos pa gid nagdala sila sang megaphone kag direkta nga nagsinggitang sa atubang sang mga pumuluyo nga nagahiwat sang programa.
- Disyembre 9: Duha ka pamatan-on nga tuyo manggarab paray ang ginkuha sang mga militar sa lindero sang Igbaras (Iloilo) kag San Remigio (Antique) kag pilit nga gin-giya sa operasyon.
- Disyembre 6: isa ka katapu sang militar nga wala nagpakilala apang nakasukbit sang malip-ot nga armas ang nagkadto sa puluy-an sang isa ka lider sang Bayan Muna sa Igbaras kag ginpangita ang natungdan nga

lider sa pag-intimidar ukon pagpahug.

- Sa paglunsar sang deployment kag mga operasyon, nagatiner ang mga elemento sang militar kag CAFGU sa pamalay sang mga sibilyan. Partikular nga naglawig sila sa Igcabugao kag Tabiac sa banwa sang Igaras, Iloilo sa diin duha ka grupo sang RSOT ang nadeploy.
- Ginagamit sang militar ang mga sibilyan nga impra-istruktura pareho sang kapilya, iskwelahan kag barangay hall bilang barracks.
- Kon magtukod ang militar sang separado nga ditatsment, nagapatunga sila sa mga pamalay sang pumuluyo kag himuon taming. Sa kaso sang ditatsment sang 32ndDRC sa Pinaopaoan, Igaras, sang may balay nga naigo ang militar sang sila magpalupok. Natabo ini sang Nobyembre 20, sang ginpuhag sila sang NPA. Indi NPA ang nakaigo sa balay sang masa sa palibot kundi ang militar.
- Wala sang *search warrant*, pilit nga ginsulod sang mga militar kag CAFGU ang duha ka puluy-an nga ginapanag-iyahan nanday Ariel Penafiel sang Brgy. Binanua-an kag Freddie Esler sang Sitio Bais, Brgy. Passi. Nakilala ang mga CAFGU nga sanday “Robert” kag “Bebot” upod sang mga militar nga nakabase sa Brgy. Panaopaoan.
- Sa ila operasyon sadtong Agosto 19, 2003, duha ka bata (Regie Esler kag mga upod niya) nga mga istyudyante sang Igcabugao Elementary School nga nagapang-idadon sang kinse (15) kag dose (12) anyos, ang ginpaupod kag ginpadala sang napsak kag armas.
- Pilit nga ginsugo ang pila ka mga pamatanon sang Brgy. Tigbanaba sa pagbakal sang makahulubog nga ilimnon kag sigarilyo sa malayo nga lugar bisan nagub na ang gab-i kag malain pa

ang panahon bangud sang bagyo.

- Ginpilit nga gamiton ang pila ka katapu sang Civilian Volunteers Organization (CVO) sang Brgy. Igcabugao nga maggiya sa mga operasyon militar, pagpatrulya kon gab-i agud sila nga militar ang magtulog sang mahamuok.
- Ginapilit kag ang mga upisyales sang mga barangay nga magpasugot kag magsunod sa kagustuhan sang militar nga pagtukod sang ditatsment kag magrekrut sang CAFGU. Pila ka halimbawa sini ang natabo sa mga barangay Buenavista, Igcabugao, Tabiac (Igaras), kag madamo nga kabaryuhanan sang Tubungan.
- Pilit nga ginsulod kag pisikal nga ginsakit sang militar ang isa ka pumuluyo nga nakilala sa kay “Jimmy” sang Brgy. Igcabugao.
- Nagapanguna ang mga militar sa pagpasanyog sang kontra sosyal nga mga aktibidades pareho sang pagpahubog kag pagsugal sa mga barangay nga ila ginatineran. Sila-sila mismo ang nagailinaway kag diutayan lang magtiniruhay matapos maghampang sang basketball sa Brgy. Tigbanaba.
- Maid-id nga ginasundan (surveillance) kag

ginapatawag sang militar ang mga opisyal sang barangay kag mga lideres sang mga organisasyon nga nagapamatuk sa nagaluntad nga militarisasyon.

- May inisyal na nga datus sang pagpang-abuso sa mga kababainhan sa isa ka barangay sa banwa sang Igaras.

Sa sulod pa lang sang pila ka bulan nga massive deployment kag operasyon militar sa nasambit nga mga lugar. Talalupangdon na ang pagluntad sang nagkalain-lain nga paglapas sang kinamatarung sang pumuluyo, kahalitan sa ila palangabuhian, kag pagpaluntad sang kakugmat kag kahadlok. **DD**

Militarisasyon, Ginapamatukan sang mga Pumuluyo

Sa pihak sang pagpamahug sang militar, nagpadayon ang mga pumuluyo sa pagpamatuk sang militarisasyon sa kaumhan.

Partikular sa Nabagatnang Panay, ang indi magnubo sa 350 ka pumuluyo sa nagkalainlain nga kabanwahanan sang nag-upod sa rali-protesta sang nagligad nga Disyembre 10 sa syudad sang Iloilo.

Sa sining okasyon sang Adlaw sang Tawhanon Kinamatarung, nagbuylog sila sa indi magnubo sa 4,000 ka pumuluyo gikan sa nagkalain-lain nga sektor nga nagrali-protesta kag pagkondena ang nagalala nga paglapas sang tawhanon nga kinamatarung sang rehimeng GMA kag militar sini, kag iban pa nga isyu.

Halos tunga sang nagbuylog sa rali sa syudad sang Iloilo mga pumuluyo sang banwa sang Banate nga nagapamatuk sa plano nga pagtukod sang planta nga ginagamitan sang uling. Ginapamatukan man ini sang mga organisasyon nga nagadampig sa palibot bangud makatalagam ini sa ikaayong lawas kag sa palibot.

Antes magkadto sa syudad sang Iloilo, sa banwa sang Igaras, mga alas nuybe y medya sang aga, nagrali ang mga 150 ka pumuluyo. Ini sa pagpamuno sang Alyansa sang mga Mangunguma sa Igaras (AMI) sa pagpakamalaut sang militarisasyon kag kahalitan sini sa pumuluyo.

Magluwas sini, ang nagkalain-lain nga munisipal nga alyansa sang mga mangunguma pareho sa Leon, Tubungan, Igaras, upod ang Federation of Iloilo Farmers Association (FIFA) nagpaggwa sang ila mga pahayag sa masmidya sang ila pagpamatuk sa militarisasyon.

Pagpamatuk sa pagtukod ditatsment kag CAFGU

Halin pa sang nagligad nga Agosto, nagapadayon na ang paghulag sang mga pumuluyo kontra sa militarisasyon. Ini pareho sang pagpaggwa sang mga petisyon kag resolusyon sang mga barangay nga indi sila gusto nga magpatukod sang ditatsment kag mag-entra sa CAFGU.

Madumduman nga sa Tubungan, Iloilo, sadtong Oktubre 2003, nagtinguha ang militar nga magtukod sang ditatsment sa Barangay Mali. Sa pagpanguna ni Lt Galang sang 32ndDRC, ginpatawag niya ang assemblya sang barangay sa Mali. Upod diri ang mga barangay kapitan sang 11 pa ka iban barangay sang Tubungan. Gin-imbatar man ang representante sang Tubungan United Peasant Alliance (TUPA) kag FIFA.

Sa pagduso ni Lt. Galang sang katuyuan nga magpatukod ditatsment, isa-isa nga naghambal ang mga

barangay kapitan. Ang ila sabat—indi sila gusto butangan sang ditatsment sa ila barangay. Nangin malig-on ang ila tindog. Napaslawan si Lt. Galang.

Samtang, may natukuran nga ditatsment sa Tabiac kag Igcabugao sa Igaras. Ini bangud tudo ang pagtinguha sang militar sa pagpaniplang nga tigayunon ini kapin nga si GMA mismo nagkadto gid sa Tabiac. Ginlansi sang militar ang mga upisyal nga duha ka nahinambitan nga baryo nga ang ila pagditatsment, duha lang man ka bulan! Angay man sa pagrekrut sa CAFGU, pila ka tawo ang sa

barangay Igcabugao ang napilitan mag-entra bangud sa kumbinasyon sang pagpamahug kag pagpaniplang ang ginhimo sang militar.

Sang gin-gamit sang militar ang iskwelahan sang Igcabugao nga mangin ditatsment. Ginreklamo ini kag ginpaabutan sila sang *Division of School* sa Igaras nga indi ini paghimuon nga ditatsment, amo kag nagsaylo sila.

Ang iban nga upisyal sang munisipal nga gubyrno sang Igaras nagareklamo man sa militarisasyon kag indi kumporme sang ginahimo sang militar. Ini bangud ang lokal nga gubyrno amo ang ginakuhaan badyet sang militar sa ila pangpakuno-kuno nga proyekto. Samtang wala naman sila sang maalokar para diri. **DD**

Alipalok

Sa isa ka assemblya sang barangay...

Militar: "Indi kamo gali gusto nga tukuran sang ditatsment? Pwes, maoperasyon kami sang segi-segi. Suyuron namon kamo!"

Pumuluyo: "Ti, suyod eh!"

Militar: "Sa tutuo lang, blap lang namon nga magtukod sang ditatsment diri..."

Sa atubang sang mga pumuluyo, upisyal sang mga barangay, bisita nga halin sa *non-governmental organizations* (NGO), naghambal si Lt. Galang:

"Ang mga paglapas sang tawhanon nga kinamatarung, ginahimo lang ina iya sang mga PC sang una. Wala na ina subong"

Wala kahibalo si Lt. Galang nga si Police Inspector Perez, hepe sang PNP-Tubungan nga ara man nagatambong, sadto katapu sang PC nga nangin PNP sang ulihi.

Wala nakahimugong si Perez: "Abi, iban

naman ang pahambalon ta? Pamatian ta abi ang mga taga-NGO?"

Indi na siya gusto nga magsegi pa hambal si Galang.

Sa isa ka miting sang mga pumuluyo nga ginpatawag sang militar...

"Ako, gusto ko nga may ditatsment sa baryo!" Hambal sang isa ka tumalambong.

"Ano na iya ang obra mo man...ang pumuluyo sa baryo indi gani gusto!" Saligbat sang ila barangay kapitan.

"Husto na iya ang akon... man si Butsok nga utod ko, inambusan sang NPA." Si Butsok isa ka malain nga elemento.

"Ah, ti, kay husto ka, didto ta ibutang sa balay mo ang ditatsment!" Sabat sang ila barangay kapitan.

"Ay, ti, indi na lang ako magsugot!" Madasig nga sabat sang utod ni Butsok. **DD**

